

τῶν μiasμάτων, θὰ εἰσέρχεται δὲ ἀκωλύτως τὸ ἀκάθαρτον ὕδωρ τῶν ὁδῶν ἐντὸς τῶν ὑπονόμων. Τέλος δὲ ἂν κλείσωμεν τὰ ἄκρα τῶν ὑπονόμων διὰ θυρῶν κρεμαμένων, ἀνοιγομένων δὲ πρὸς τὰ ἔξω πρὸς παρεμποδισμόν τοῦ βέυματος τοῦ ἀέρος πρὸς τὰ ὑψηλὰ μέρη τῆς πόλεως.

ΕΡΝΕΣΤΟΣ ΤΕΙΛΔΕΡ

Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Αἱ ἐν τῷ δημοσίῳ γυμναστηρίῳ καὶ τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως γινόμεναι πρό τινος στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν τῶν τεσσάρων γυμνασίων τῶν Ἀθηνῶν ἀπέδειξαν ἐμπράκτως ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς στρατιωτικῆς τῶν ἐφήβων παιδείας δύναται κάλλιστα νὰ ριζοβολήσῃ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀγλαοὺς ν' ἀποφέρῃ καρπούς.

Καὶ πράγματι οἱ νεαροὶ μαθηταὶ καὶ τοι ἐν συνόλῳ ἐπὶ τριάκοντα δύο ὥρας μόνον ἀσκηθέντες, ἐπέδειξαντὸ μεγάλην ἐπίδοσιν καὶ περὶ τοὺς βηματισμούς, καὶ τὸν χειρισμὸν τῶν ὄπλων καὶ τὰς κινήσεις. Ἦτο δ' εὐφρόσυνον νὰ βλέπῃ τις αὐτοὺς τὴν ὁμοίομορφον στολήν των φοροῦντας, ὑπὸ τὸ πρόσταγμα τοῦ γυμνάζοντος αὐτοὺς ἀξιωματικοῦ καὶ τοὺς γοργῶς φθόγγους τῶν ἐμβατηρίων τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς, ἐρρυθμῶς βαδίζοντας, μὲ τὸ ὄπλον ἐπ' ὤμου, φαίδρους καὶ ἀκμαίους, ἐνθουσιώδεις καὶ ἀκαταπονήτους, ἀνδρικὸν ἔχοντας τὸ παράστημα μεθ' ὄλην τὴν ῥοδινότητά τῆς ἐφηβικῆς αὐτῶν μορφῆς.

Ὁ δὲ θεώμενος αὐτοὺς οὕτω παρελαύνοντας ἔλεγε καθ' ἑαυτόν:

— Τί ὀπλίτας δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἡ Ἑλλάς ἂν γυμνασθῶσιν ὅλοι οἱ μαθηταὶ τῆς!

Τοῦτο βεβαίως ἀνελογίζοντο καὶ Ἕλληνές τινες ἐκ τῆς δούλης ἐκεῖ παριστάμενοι· τίς οἶδε μὲ ὁποῖον μυστικὸν πόθον συνέδεον οὗτοι τὴν ἐγκύμνασιν ταύτην τῶν μαθητῶν, διότι εἶδον ἓνα ἐξ αὐτῶν ἀπομάττοντα λαθραῖον δάκρυ . . .

* *

Ἀφότου ἐγένετο ὑποχρεωτικὴ ἡ στρατεύσις, τὸ πρόβλημα τῆς στρατιωτικῆς συντάξεως καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης χώρας τινὸς ἀνέκαθεν ἐτέθη οὕτω: ἐξ ὀρισμένου πληθυσμοῦ νὰ ἐξαχθῇ ὅσον οἶόν τε πολυαριθμότερος στρατός· νὰ μειωθῇ εἰς ὅσον οἶόν τε ἐλαχίστην ἡ δαπάνη τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χρήματος ἡ ἀπαιτούμενη πρὸς τελείαν τοῦ στρατοῦ σύνταξιν νὰ καταστῇ ὡς οἶόν τε εὐχερесеτέρα ἢ μετὰθασίς ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ βίου εἰς τὸν στρατιωτικὸν καὶ τ' ἀνάπαλιν.

Τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶχε λυθῆ ἐντελέστατα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διὰ τῆς στρατιωτικῆς τῶν παιδῶν καὶ ἐφήβων ἀγωγῆς. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν παρε-

σκεύαζον μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου τὸν μέλλοντα πολίτην καὶ τὸν μέλλοντα μαχητήν. Τὴν ἀσκήσιν τοῦ σώματος ἔθετον ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὴν ἀσκήσιν τοῦ σώματος. Ὁρθάτατα ἐνόμιζον ὅτι τὸ παιδίον ἀνήκει εἰς τὴν πολιτείαν μόνον καὶ μόνον διότι προώριστα νὰ μετὰσχῃ τῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἀμύνης τῆς χώρας.

Τοῦτο πρὸ πολλοῦ κατενόηθη καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ὑπὸ διάφορον τύπον ἀνεγράφη ἡ στρατιωτικὴ τῶν παιδῶν ἀγωγή· ἡ δὲ Γαλλία μετὰ τὴν βαρεῖαν ἤτταν καὶ τὸν ἐπώδυνον ἀκρωτηριασμόν τῆς, ἐν τῇ στιγμῇ τῶν μεγάλων μέτρων ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἀντενδικήσεως ἐπισήμως ἐθέσπισε τὴν στρατιωτικὴν τῶν παιδῶν ἐκπαίδευσιν.

Καὶ ὄντως ὠφελιμώτατος εἶνε ὁ θεσμὸς οὗτος· διὰ τῆς τοιαύτης ἐκπαίδευσσεως οὐ μόνον τὸ σῶμα τοῦ παιδὸς κρατυνεταί, ἀλλὰ καὶ τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἀναπτεροῦται, καὶ ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ στερρότερος διαμορφοῦται· τὸ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὄπλον, αἱ ἀσκήσεις, ὁ σκοπὸς αὐτῶν λαλοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ περὶ τῆς Πατρίδος, ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς σωτηρίας τῆς ὁποίας προετοιμάζεται ν' ἀγωνισθῇ ὁπόταν ἔλθῃ ἡ ἐπίσημος στιγμὴ· καὶ ἤδη ἐν τῇ παιδικῇ ψυχῇ του μετὰ τῆς ἀγάπης ταύτης πρὸς τὴν Πατρίδα συναυξάνει καὶ ἡ ἰδέα τῆς ὑψίστης περὶ αὐτῆς θυσίας· παρασκευάζεται δὲ πρὸς ταύτην, διότι διὰ τῶν ἀσκήσεων καὶ τὸ σῶμα του καθίσταται ῥωμαλέον καὶ εἰς ὑγιᾶ στέρνα γενναία θὰ πάλλη καρδία, πλήρης θάρρους καὶ πεποιθήσεως. Ἐπιρρώνυται δὲ οὐχ ἤττον καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ἐν ἀσθενικῷ σώματι ἀδύνατον νὰ ἐνοικήῃ διάνοια γενναία καὶ ὑγιής, πρὸς δὲ τοὺς πνευματικὸς κόπους ἐκεῖνος μάλιστα ἐρχεται προθυμῶς καὶ δύναται νὰ ὑποστῇ αὐτοὺς, ὅστις ἔχει τὴν εἰς τούτους ἀπαιτούμενην σωματικὴν ἀκμὴν. Ὡστε ὑπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην νομίζομεν ὅτι ὁ ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀφαιρούμενος χρόνος διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν θ' ἀποδώσῃ γενναῖον εἰς αὐτὰ τὸν τόκον, τῶν μαθητῶν καθισταμένων προθυμότερων εἰς τὰς πνευματικὰς ἐργασίας, καὶ ὑποθαλαπομένης πλειότερον τῆς πρὸς αὐτὰς ἐφέσεως αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἤθους τῶν νέων δύναται νὰ ἐπιδράσωσιν εὐεργετικῶς αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις, ἐθίζουσαι αὐτὸ εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀκρίβειαν, εἰς τὴν πειθαρχίαν καὶ τὴν ἀπροφασιστὸν ἐπιτέλειαν τῶν καθηκόντων. Καὶ ὅταν ἡ πατρίς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ κινδύνου ἢ τῆς ἐκτελέσεως τῆς μεγάλης ἰδέας θαλάσσης τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα, οἱ ἐφηβοὶ οὗτοι θὰ δράμωσι ὑπὸ τὰς ἀνεπτυγμένας σημαίας, αἱ ἡσκημένοι χεῖρές των θ' ἀναλάβωσι τὸ ὄπλον, ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ σήμερον, αὐτοὶ θ' ἀποτελέσωσι χιλιάδας στρατιωτῶν, καὶ στρατιω-

τῶν ἀνεπτυγμένων, νοημόνων, ἀπογεγυμνασμένων, ἀμέσως δυνάμενων νὰ τοποθετηθῶσιν εἰς στελέχη ὡς ὑπαξιωματικοί· ἐν ᾧ ἂν ἀφεθῶσιν ἀγύμναστοι καὶ κατὰ τὴν ἐσχάτην μόνον τὴν τοῦ κινδύνου ὄραν προσκληθῶσιν εἰς ἐπιστρατεῖαν καὶ γυμνασθῶσιν ἐν σπουδῇ μῆνας τινάς, οὐδεμίαν στρατιωτικὴν τέως ἀγωγὴν λαβόντες, οὔτε εἰς μικρὰς πορείας ἐθισθέντες, οὔτε σκληραγωγηθέντες μὲ τὸ πυροβόλον ἐν τῇ χειρὶ, καὶ τὸν σάκκον ἐπ' ὤμων, δηλαδὴ οὔτε κατὰ τὸ σῶμα, οὔτε κατὰ τὴν θέλησιν παιδαγωγηθέντες, θὰ δυνηθῶσιν ἄρα γε καὶ ἂν θέλωσι νὰ πράξωσιν ὡς δεῖ τὸ ὕψιστον τῶν καθηκόντων, καὶ θὰ δυνηθῶσιν νὰ θελήσωσιν ὅσον δεῖ;

Ἐπερὰν πάντος ἐπαίνου θεωροῦμεν λοιπὸν τὴν φιλόπατριν προορατικότητα τοῦ ἀόκνως ὑπὲρ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς Παιδείας παρ' ἡμῶν ἐργασζομένου ὑπουργοῦ, ὅστις εἰσήγαγε τὸν εὐεργετικώτατον τοῦτον θεσμόν τῆς τῶν μαθητῶν στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσως· συνέδεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετ' ἐθνοφελούς ἔργου, δι' ὃ θὰ εὐγνωμονῇ αὐτῶ ἡμέραν τινὰ τὸ ἔθνος· ἀλλ' ἀνάγκη, ὅπως ταχίον συντελεσθῇ τὸ σκοπούμενον, καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι νὰ εἰσαχθῶσιν αἱ ἀσκήσεις, καὶ οὕτω ὥρας τινάς τῆς ἐβδομάδος πάντα τὰ γυμνάσια τοῦ Κράτους παρέχωσιν ὅσιν ἀρχαίων ἐφηβείων. Ἐκτός τούτου δὲ ἀναγκαιότατον νομίζομεν νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς τε μαθητὰς καὶ διδασκάλους ἐνθουσιασμός ὑπὲρ τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσως, νὰ ληφθῇ μέριμνα ὅπως πάντες κατανοήσωσι τὴν σπουδαιότητα τοῦ πράγματος, ἰδίως δὲ ἐνίοι καθηγηταί, οἵτινες ἐθελοτυφλοῦντες, ἢ ἀνίκανοι νὰ ἐκτιμῆσωσι τὰ ἐκ τῆς καινοτομίας ταύτης ἀγαθὰ, οὐ μόνον τὸ παράπαν δὲν συντελοῦσιν εἰς εὐδοκίμησιν τοῦ ἐλληνοπρεποῦς θεσμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅση δυνάμει ἀντιπράττουσιν εἰς τὰς γινομένας προσπάθειάς πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ διάδοσιν αὐτοῦ.

ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΡῆΑΣ

Πολλὰς φορές τῆς νύκτες τάγριωποῦ χειμῶνος, Ἐγὼ μουγκρίζουν ἔξω βορίας κι' ἀνεμοζάλη, Κ' ἐγὼ σαγρυπνιασμένος, μέσ' ἔς τὸ σκοτάδι μόνος Τὴν κεφαλὴ μου γέρνω ἔς κρῦο προσκεφάλι,

Μοῦ φαίνεται πῶς ἔαφνω ἡ θύρα ἡ κλειδωμένη Δίχως κἀνένα κρότο ἀνοίγει καὶ σαφάει Καὶ μί' ἀσπροφορεμένη, γρήγ' ἡ γυναῖκα μ'παίνει, Ζυγώνει καὶ καθίζει ἔς τοῦ κρεββατιοῦ τὸ πλάι.

Μέσ' ἔς τὸ βαθύ σκοτάδι δε' φαίνεται ἡ μορφή της Ὁ ἴσκιος της ὁ ἄσπρος σαλεύεται κι' ἀσπρίζει Κι' ἀκούεται μονάχα ἡ σιγανὴ φωνὴ της, Ποῦ χίλια δυὸ λογόκια ἔς ταῦτ' μου ψιθυρίζει.

Πότε μοῦ λέει τραγούδια καὶ πότε παραμύθια, Πότε καμμιὰ μεγάλη καὶ θλίβερ' ἱστορία... Μὰ ὅ,τι κι' ἂν μου λέη γιὰ σοδάρά, γι' ἄστετα. Πάντοτε κρύβουν μέσα ἔς τὸ ψέμμα τὴν ἀλήθεια.

Δράκους, Νεράιδες, Λάμιαι, Γοργόνας, βασιλιάδες, Μάγια, κατάραι, φόνους κ' εὐχαίς καὶ χίλια τόσα... Εἶτε φιλιὰ κι' ἀγάπαις κι' ὀλόμορφαίς κυράδες Ὅθ' μ' ἀραδιάση πάντα μετ' τὴν γλυκεῖά της γλώσσα.

Κ' ἐγὼ τῆς γρηῃς τὰ λόγια τ' ἀκούω σά' μαγεμμένους. Κι' ἂν εἶν' καλὰ κι' ὠραῖα γελῶ κι' ἀναγαλλιάζω, Μ' ἂν εἶν' ἀγριεμμένα, ζαρῶνων τρομασμένους Καὶ πάντα τὰ θυμοῦμαι, καὶ πάντ' ἀνατριχιάζω.

Ποιὰ νᾶνε; τί νὰ θέλη; τῆς νύκτες ποῦ γυρίζει; Πῶς ἔτσι μ'παίνει μέσα ἔς κλειδωμένη θύρα; Καὶ τόσαις ἱστορίαις σοφαίς πῶς τῆς γνωρίζει, Μάγισσα, Στεργίγγα νᾶνε; — ἢ μήπως καμμιὰ Μοῖρα;

Δὲν ἐννοιωθᾶ τὸ θάρρος ποτὲ νὰ τῇ ῥωτήσω Γιατ' ἐφοβοῦμαι μὴπως ἀνάψω τὴν ὀργή της. Μὰ κάποια μαῦρη νύχτα, χωρὶς νὰ τὸ ζητήσω, Ἀρχίησε καὶ μοῦ εἶπεν ἐκεῖνη μοναχὴ της:

— Ποιὰ εἶμαι θεὸς νὰ μάθη; Ποῦθ' ἔρχομαι, ποῦ πάω; Γεννήθηκα, παιδί μου, μαζί μ' αὐτὴ τὴν πλᾶσι, Χιλιάδες χρόνια τώρα τὸν κόσμο τριγυρνᾶω Καὶ θὰ πεθάνω μόνον ὅταν ἡ γῆ χαλάσῃ!

Ἐτοὺς βράχους, ἔς τὰ ποτάμια, μεσ' ἔς τῆς σπηλιάς, Ἐστὰ κάστρα καὶ ἔς τοὺς πύργους γυρνῶ ὅλα μου τὰ [ἔς τὰ δάση, χρόνια.]

Μυριόχρονη ἡ ζωὴ μου ἐκεῖ ἔχει περάση Κ' ἐκεῖ θεὸς νὰ περνήναι αἰώνια, αἰώνια!..

Ἐχω βαρεῖα κατάραι: πάντα νὰ ζῶ κλεισμένη Μέσα ἔς τῆς γῆς τὰ σπλάγγνα, ἔς τὸ κρῦο τὸ σκοτάδι. Ὁλημερὶς νὰ μένω σὰν ζωντανὴ θαμμένη Καὶ μοναχὰ τῆς νύκτες νὰ βγαίνω ἀπὸ τὸν Ἄδη.

Κι' ὅμως ἐγὼ εἶμαι ἰσὴν βασίλισσα τοῦ κόσμου, Ὅλ' οἱ λαοὶ δικοὶ μου, ὅ,τι τοὺς πῶ μ' ἀκούνε, Κι' ἀκόμα κ' οἱ μεγάλοι ποῦ με περιφρονοῦνε Ταπεινωμένοι σκύφουν πολλὰς φορές ἔμπρᾳς μου.

Μὲ τὰ σοφὰ μου λόγια ἔς τὸν κόσμον βασιλεύω Παιδιὰ καὶ νιοὶ καὶ γέροι, ὅλ' εἶν' ὑπῆκοοὶ μου, Κι' ἄλλοί μου ἔς ὅποιον με κἀνῃ κι' ἀγριεύω! Γίνετ' ὀργὴ Κυρίου καὶ Κόλασ' ἡ φωνὴ μου.

Μ' ἀπ' ὅλαις μου τῆς χώρας ἡ πλειὸ ἀγαπημένη, Ἐκεῖ ποῦ ἔς τὰ παλῆά μου λαμπραὶς ἡμέραις εἶδα, Ἐκεῖ ποῦ χθὲς ἀκόμα γυρνοῦσα ζοεασμένη, Εἶν' ἡ ἴδική σας χώρα, ἡ ἔμμορφη πατρίδα.

Ἀπὸ τὰ μαῦρα χρόνια ποῦ χάσατε τὴν Πόλι Κ' οἱ Τοῦρκοι τὴν Ἑλλάδα πατήσαν πέρα πέρα Καὶ ἔς τὴν σκλαδιὰ τους γείραν ἀπελπισμένοι ὄλοι, Μόνον ἐγὼ μνηοῦσα ἐλευθερίας ἡμέρα.